

2. Pályamű a Zalaegerszegi Törvényszék Polgári-Gazdasági-Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma (a továbbiakban: Civilisztikai Kollégium) 192.E/2018. (III. 21.) OBHE határozattal meghirdetett kollégiumvezetői tisztségére kiírt pályázatra

*„Azt a legnehezebb befejezni,
amit el sem kezdesz.”
J.R.R. Tolkien*

Tartalomjegyzék:

2.1. Bevezetés

2.2. Terveim

2.2.1. Szakszerűség

2.2.1.1. A polgári ügyekben a hatályon kívül helyezési arány csökkentése

2.2.1.2. A bírák és bírósági titkárok írásbeli és szóbeli kifejezőképességének fejlesztése

2.2.2. Időszerűség

2.2.2.1. Az elhúzódtat eljárások mielőbbi lezárása, az eljárások elhúzódtásának megakadályozása

2.2.2.2. Közreműködés a team-munka projekt előkészítésében és beindításában

2.2.3. A tisztességes eljárás követelményének minél magasabb fokban való megfelelést célzó elképzeléseim

2.2.4. További kollégiumvezetői feladatok

2.3. A tervek összefoglalása

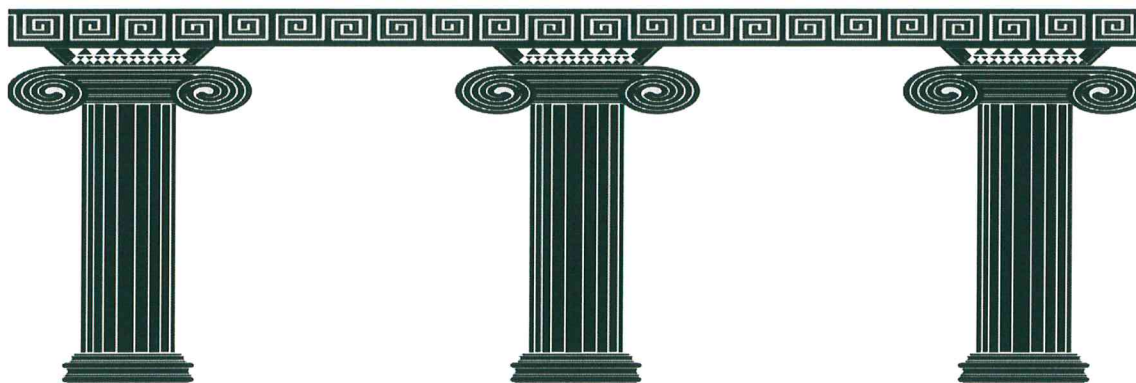
2.1. Bevezetés

A kollégiumvezetői pályaművek annak ismertetésével szoktak kezdődni:

- a) miként határozza meg az Alaptörvény a bíróságok feladatát;
- b) e feladat megvalósítása érdekében a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) milyen módon építi fel a bírósági szervezetrendszert;
- c) ebbe a szervezetrendszerbe hogyan illeszkednek a kollégiumok, és
- d) milyen feladatokat határoz meg az azokat irányító kollégiumvezetők számára a Bszi. 124. §-a, illetve
- e) annak felhatalmazása alapján a bíróságok igazgatásáról rendelkező 6/2015. (XI. 30.) számú OBH utasítás (a továbbiakban: Utasítás) 28. §-a, továbbá

f) az adott törvényszék Szervezeti és Működési Szabályzata (jelen esetben a Zala megyében működő bíróságok Szervezeti és Működési Szabályzatának – SZMSZ – IV. fejezet 1.11. pontja).

A jogszabályok és szervezetszabályozó eszközök rendelkezéseinek citálása helyett pályaművem azzal szeretném kezdeni, milyen munka és milyen élmények, tapasztalatok indítottak a pályázat benyújtására.

A szilárd támaszték és három oszlopa

2.1.1. Egyetemi diplomadolgozatomat 1994-ben A bíró személyiségének szerepe az ítékezésben címmel írtam. A dolgozat egy, a gyakorlati ismereteket teljesen nélkülöző joghallgató jogszociológiai tézisek bemutatásából és elemzéséből naivan bátor következtetésekre jutó esszéje. Annak utószavában azt írtam, a bírói optimális döntés mindig törékeny, az elfogulatlan ítékezés, az igazságosság és a jogbiztonság pedig felettébb relatív lényegű jelenségek, amelynek **szilárd támasztéka** éppen maga a bíró. Ez a szilárd támaszték elsődlegesen nem külsőségekben kell, hogy megjelenjen, hanem abban a belső elvárásban, amit a bíró támaszt önmagával, saját működésével szemben. Ítékezésének valódi egyensúlyi pontja ez, a hivatástudatából fakadó követelmény, melynek erősítésére önmagában külső, mennyiségi vagy minőségi követelmények felállítása nem alkalmas; azt sokkal inkább erősítheti a bírákra nehezedő adminisztrációs terhek csökkentése, a pervezetési jogosítványok átrendezése, és általában annak elősegítése, hogy a bíró a döntésre koncentrálhasson.

Úgy gondolom, az ismertetett, önmagunkkal szembeni elvárásnak azon a meggyőződésen kell alapulnia: minden egyes döntésünkkel hozzászövünk valamit a jogrendszer hálójához, és erre képesek is vagyunk, mert rendelkezünk a folyamatosan változó világban azzal az elméleti és gyakorlati, lelki és szellemi háttérrel, ami a mindennapos alkotó jogszolgáltatáshoz elengedhetetlen. A kollégiumvezető legfontosabb feladatát e háttér biztosításában látom.

A kollégiumvezetőnek nagyon fontos szerepe van abban, ebből következően nagyon nagy a felelőssége is aziránt, hogy e háttér biztosításával erősítse – ha kell –, és erősen tartsa – ha már erős – a bírák e belső meggyőződését. Amennyiben ez a háttér biztosított, ha pályázatom sikere esetén kollégiumvezetői munkámmal el tudom érni azt, hogy minden egyes civilisztikai bíró és minden egyes bírósági titkár szakmailag erősebbnek és sikeresebbnek érezze magát, célomat magam is teljesítem.

A háttér biztosítása komplex, több szinten kifejtett tevékenység. Egyetlen szintje, egyetlen rétege sem sikkadhat el, mindegyik ugyanolyan fontos:

a) a Civilisztikai Kollégium vezetőjének mindig mindenki számára elérhetőnek kell lennie. A kollégiumvezető-helyettes segítségével olyan kommunikációs csatornákat kell fenntartania a törvényszéken belül, amelyek folyamatos szakmai információáramlást biztosítanak;

b) lényeges szerepet kell betöltenie a Pécsi Ítéltáblához tartozó régió civilisztikai jogegységének állandó erősítésében és jogfejlődésének elősegítésében. Kezdeményezőnek és együttműködőnek kell lennie ahhoz, hogy a régió együtt mozogjon, a változásokra időkülönbség nélkül és azonos irányban reagáljon;

c) a Civilisztikai Kollégium vezetőjének ujjait a kor ütőerén kell tartania, megértve annak lüktetését. Részt kell vennie az országos ítélkezési gyakorlat formálásában, és megszerzett ismereteit át kell adnia, hiánytalanul és érthetően kell a törvényszéken közkinccsá tennie.

d) a törvényszéken belüli civilisztikai ítélkezés figyelemmel kísérésének és elemzésének valóban folyamatosnak kell lennie. A hiányosságokat, a hibákat és a vitás kérdéseket a kollégiumvezetőnek össze kell gyűjtenie, felszínre kell hoznia és a kollégium elé kell tárnia. A kollégiumot pezsgő szakmai műhellyé kell tennie, amely az elemzések eredményét mindnyájunk szakmai erőit kiaknázva beszéli meg, hiszen

– a Zalaegerszegi Törvényszék területén minden egyes bíró és minden egyes bírósági titkár rendelkezik olyan értékekkel, amelyek a zalai civilisztikai ítélkezést gazdagítják, másrészt

– mindnyájan tudjuk, hogy a civilisztikai ítélkezést a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) miként helyezte új alapokra, szemléleti változásokat is megkövetelve tőlünk.

2.1.2. Amikor 1995-ben a bíróságra felvételt nyertem, még nem volt fogalmazói versenyvizsga. Dr. Magyar Károly elnök úr a döntéshozatal előtt meghallgatott, amelyből a mai napig emlékszem a **kiscsoportos munkavégzésről** alkotott elképzeléseire. Elnök úr elmondta, milyen fontos időszak ez a bíróság életében, mert rövid időn belül fennállhatnak a feltételei a munkavégzési módszerek megváltozásának, az ún. kiscsoportos munkavégzés kialakításának, ahol egy bíró munkáját egy titkár és egy leíró segíti. Lehetővé válhat ezáltal a hivatás lényegére koncentráció, a szervezeti struktúra fejlesztése jegyében.

Sajnos azóta nagyon sok idő eltelt, de a kiscsoportos munkavégzés, avagy manapság használt kifejezéssel a team-munka irányába való előrelépés azóta sem valósult meg. A bírák magányos szigetként dolgoznak, sőt, a modern emberre jellemző izoláció leképeződéseként nem csak egyedül végzik az ítélkezéshez tartozó munkafolyamatok egészét (az ügyviteli teendők egy része – leírás, postázás, dokumentumfeltöltés, fénymásolás, szkennelés – kivételével), hanem a kollektivitás, ezen belül az egymás közti közvetlen tapasztalatcsere is egyre inkább háttérbe szorul.

Kollégiumvezetőként szeretnék – a Zalaegerszegi Törvényszék elnökének szervezetfejlesztési céljait segítve – aktívan hozzájárulni ahhoz, hogy a Zalaegerszegi Törvényszéken a változás megkezdődhessen. Szeretnék tevékeny részese lenni annak, hogy mindannak terhe, ami nem a tárgyalásokra való felkészülés, a tárgyalásvezetés, a döntéshozatal, és az érdemi döntések indokolása, lekerülhessen a civilisztikai bírák válláról, a bírósági szervezeten belül dolgozó szakképzetlen és szakképzett munkaerő arányának fokozatos megváltoztatása útján. Ennek érdekében vettem fel 2015 második felében, mérjük fel, milyen arányt tesz ki a bírósági írnokok napi munkaidejéből a pusztán leírási tevékenység, majd vettem részt mintegy egy évvel később abban az együtt-gondolkodásban, amelynek eredménye a team-munka projekt

előkészítése lett 2018 elejétől.

Szeretnék 2024-ben egy olyan törvényszéken dolgozni, ahol a napi 8 órás koncentrált munkavégzés szükséges, ugyanakkor elégséges is a bírói munka elvégzéséhez. Ahol ennek a napi 8 órás koncentrált munkavégzésnek természetes része az (ön)képzés és a szakmai kommunikáció, nemcsak azért, mert erre mindenkinek belső igénye van, hanem azért is, mert ideje is marad rá. Ahol nem az a többnyire, sokkal inkább a ritkábban jellemző, hogy a bírának a napi munkaidejükön túl, esténként kell a tárgyalásokra felkészülniük, és ugyancsak a napi munkaidejükön túl, hétvégenként az ítéleteket írásba foglalniuk. Hiszen a bírói munka, és a bírósági titkári munka is teljes embert kíván, olyan embert, aki hivatásának gyakorlása mellett a családjával is érdemi időt tud tölteni, egyúttal meg tud felelni annak a szerepnek is, amit egy modern társadalom a bírától joggal vár el.

2.1.3. Nagyon lényegesnek tartom, hogy bírói pályafutásom kezdetén, valamivel több mint egy évig büntető és szabálysértési ügyeket tárgyalhattam. Bevallom, világletemben civilisztikai érdeklődésű voltam, ezért csak elnöki javaslatra, és azzal az ígérettel vállaltam el a **büntető bíráskodást**, hogy amint lesz rá lehetőség, átkerülhetek civilisztikai ügyszakba. Habár kérésem egy év után teljesült, az egy év büntető bíráskodás ideje alatt nagyon megszerettem a büntető ügyszakot, a civilisztikai jogviták későbbi rendezéséhez a büntető bíráskodásból legalább annyit merítettem, mint az első három év polgári ítélezéséből.

Rá kellett ébrednem arra is, valójában nincs olyan, hogy "büntető bíró", ahogy nincs olyan sem, hogy "polgári bíró", vagy "munkaügyi bíró", vagy "közigazgatási bíró", csak és kizárólag "bíró" van. Nem az a lényeg, hogy egy bíró az állam büntető igényét, vagy személyek magánjogi jogvitáját bírálja-e el, hanem az, hogy tisztességes eljárás során jogvédelmet nyújt.

A különböző ügyszakokkal való megismerkedés azért is hasznos, mert minden egyes ügyszak, sőt minden egyes ügycsoport más és más jogalkalmazói kompetenciát helyez előtérbe. Olyan kompetenciákat is, amelyek egy része a jogi egyetemen nem szerezhető meg, de már a bírósági titkári sokoldalú feladatok magas színvonalon való ellátásához is nélkülözhetetlen, ráadásul az sem lehet egy bírói pályafutás kőbe vésett vezérlőelve, hogy valaki a kinevezésétől a nyugdíjazásáig ugyanabban az ügyszakban, alapvetően ugyanazokat az ügycsoportokat tárgyalja.

Kollégiumvezetőként ezért szeretnék tenni annak érdekében, hogy a büntető és a civilisztikai bíráskodás kölcsönösen előnyt élvezhessen egymás szemléletének megismeréséből és értékeinek átadásából. Szeretnék kezdeményezőként fellépni emellett a bírói hivatás gyakorlásához szükséges különböző interdiszciplináris tudományterületek törvényszéki ismeretátadásba való bevonása érdekében. Biztos vagyok abban, hogy mindkettő által többek leszünk, hiszen

a) a büntető és polgári jogszolgáltatást legtöbb esetben nem a védett jogtárgy, hanem a jogérvényesítő személye különbözteti meg;

b) a modern jogszociológiai, jogbölcseleti irányzatok lényegének megismerése a gyakorló jogászok számára is rendkívül fontos;

c) a hivatásunkra szabott pszichológiai, szociológiai, pedagógiai, retorikai ismeretek ítélezési tevékenységünket sikeresebbé tevő árnyalatokkal gazdagítják, nem csak a mediáció, illetve az egyezségkötésre való törekvéssel összefüggő konfliktusfeloldás, hanem a peres

jogvitamegoldás területein is.

2.1.4. Végezetül szeretnék említést tenni arról, hogy a pályázat benyújtására ösztönzött a civilisztikai bíráskodás különböző területein az eltelt bírói hivatásgyakorlás évei alatt szerzett tapasztalat:

- a) amint említettem tárgyaltam büntető és szabálysértési ügyeket;
- b) tárgyaltam járásbíróági bírói referádába tartozó valamennyi polgári és gazdasági ügycsoportot (gondnokság alá helyezés kivételével);
- c) tárgyaltam munkaügyi pereket;
- d) tárgyaltam a törvényszéki bírói elsőfokú referádába tartozó polgári és gazdasági ügycsoportok jelentős részét;
- e) részt vettem – előadóként is – másodfokú ítélezésben;
- f) intéztem csőd- és felszámolási eljárásokat.

Mindezt annak állítása érdekében hangsúlyozom: egyetlen ügyszak egyetlen ügycsoportjában sem szereztem olyan mélységű ismereteket, amelyek alapján elmondhatnám, kételyek nélkül tudok válaszolni bármely hozzám intézett kérdésre. Sőt, a jogkérdésekre adható válaszok kizárólagos helyességének **kételyekkel szemlélése** nem lett kisebb bennem kinevezésem óta. Miután ugyanakkor szinte valamennyi ügyfajtával találkoztam már, feszes, ezáltal hatékony pervezetési gyakorlatra tettem szert, amely közel áll a Pp. perkonzentráció által vezérelt elvárásaihoz.

Ezt a gyakorlatot a kollégiumi működés által biztosított csapatmunka lehetőségeinek felhasználásával szeretném a törvényszék területén dolgozó valamennyi civilisztikai bíró, és valamennyi bíróági titkár javára kamatoztatni. Készen állok arra, hogy a kollégium keretein belül folytatható szakmai munka révén, a tanácselnökök hathatós közreműködésével állandó vizsgálat alá vessem a Pp. mikénti hatályosulását, a törvényszéki gyakorlat regionális és országos gyakorlatba való beágyazásához eljárási szakonként kövessem nyomon a civilisztikai ítélezést, közvetítem az ismereteket és felhívjam a figyelmet a megvitatandó kérdésekre. Ehhez a szükséges szorgalommal, előrelátással és együttműködési készséggel rendelkezem, amit azzal szeretnék alátámasztani, hogy

- a) amikor erre a Fenntartható Fejlődés Program 1. során felkérés és lehetőség volt, kirendelést vállaltam járásbíróságra két éven túli ügyek befejezésére; ezen kívül 2018-ban is kirendelést fogadtam el a Zalaegerszegi Járásbíróságra, törvényszéki bírói állást elnyert bíró által hátrahagyott ügyek befejezésére;
- b) ítélezési tevékenységgel párhuzamosan látom el a civilisztikai elektronikus kapcsolattartói feladatokat, a beszédleíró programok koordinátori teendőit, töltöm be az e-per munkacsoport elnöki tisztségét, és közreműködöm a szervezetfejlesztési munkacsoportban. A beszédleíró programok feladatainak ellátása kapcsán 2017-ben végigjártam az ország összes törvényszékét, több mint 80 tárgyalási nap mellett;
- c) civilisztikai elektronikus kapcsolattartóként a lajstromirodai dolgozók, bírák és bíróági titkárok egyaránt hetente többször is hozzám fordulnak kérdéssel, megoldandó problémával.

Igyekszem minden kérésnek azonnal eleget tenni, az informatikai osztállyal való folyamatos koordinációval;

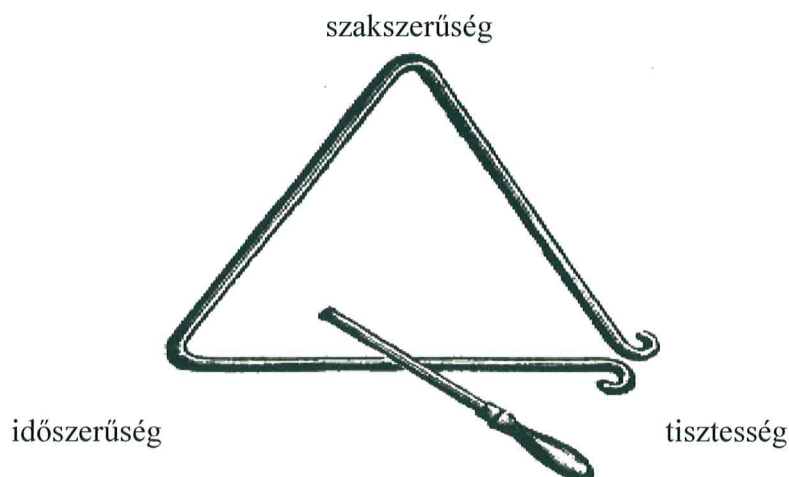
d) a Pp. képzők képzésén való részvétel során tapasztaltak alapján 2017 közepén javaslatot tettem a kollégiumvezető felé annak kollégiumi ülés napirendjére tűzése iránt, hogy 2018-ban a két másodfokú tanács tagjai is vállalják néhány, a Pp. hatálya alá tartozó kereset elbírálását. Ezt azért tartottam szükségesnek, mert megítélésem szerint a másodfokú ügyintézéshez elengedhetetlen a közvetlen (elsőfokú) – gyakorlati – tapasztalatszerzés, kimondottan a perfelvétel intézésének, ezen belül is a perfelvételi tárgyalás vezetésének, az "önmagunkkal való sakkjátszma" szemléletének és újszerűségének léte következtében.

e) a Zalaegerszegi Törvényszék elnökhelyettesének felkérésére a 2018. április 17-re meghirdetett Pp. oktatási napon moderátori feladatokat látok el. Ehhez arra kértem kollégiumvezető-helyettes asszonyt, bocsássa rendelkezésemre a Pp. hatálya alá tartozó ügyekben a törvényszék területén működő bíróságok által eddig hozott keresetlevelet visszautasító, hiánypótlásra felszólító és egyéb határozatokat, illetve a kereset közlésével egyidejűleg kiadott felhívásokat. A moderátori feladat ellátásához szükségesnek tartom a rendelkezésemre bocsátott végzések és felhívások elemzését, annak érdekében, hogy az oktatási napon elmélyült párbeszéd alakulhasson ki arról, a perindítási szak egyes eljárási cselekményei kapcsán milyen megvitatandó kérdések merültek fel eddig.

Ezt annak tudatában teszem, hogy egy oktatási nap részeként mindez kimerítő jelleggel természetesen nem megvitatható. Mielőbbi kollégiumi elemzésre és előterjesztésre van szükség, ellenkező esetben már a Pp. alkalmazásának kezdetén a gyakorlat szóródni kezd, amit később helyretenni majd jóval nagyobb feladatnak ígérkezik.

2.2. Terveim

2.2. Mindezek alapján a **civilisztikai kollégium működésével kapcsolatos terveimet** az alábbiak szerint mutatom be.

Minden bírósági vezetőnek az a legfontosabb civilisztikai célkitűzése, hogy az általa vezetett bíróságon (bíróságokon) tisztességes eljárás eredményeképpen, a lehetséges legrövidebb időn belül a jogvitákban színvonalas és megalapozott döntések szülessenek. Terveimet ezért

magam is e három követelmény köré csoportosítom.

Az ítélkezéssel szembeni három lényegi elvárást egy triangulummal ábrázoltam. A triangulum "a megütés hatására egyidejűleg olyan sokféle hangot ad ki magából, hogy fülünkben nem alakít ki szubjektív hangmagasság-érzetet, hangját semleges hangmagasságúnak érezzük" ([https://hu.wikipedia.org/wiki/Triangulum_\(hangszer\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Triangulum_(hangszer))). Ugyanígy, a szakszerűség, időszerűség és tisztesség egysége együttesen fejezi ki az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott igazságszolgáltatást, együtt kell rezonálniuk, bármelyik összetevő rendellenessége a többire is kihat, nem változtatható meg egyik sem a másik érintése nélkül.

Mindenekelőtt szeretném hangsúlyozni, az előttünk álló évek, de az első öt év mindenképpen hosszú évtizedek óta a civilisztikai jogszolgáltatás **legizgalmasabb időszaka** lesz. Ennek oka nem abban rejlik, hogy a Pp. változtat egyes korábbi eljárási szabályokon, nem is abban, hogy bevezet új jogintézményeket. Amennyiben a változás csak ennyi lenne, nem kellene mást tennünk, mint megtanulni az új szabályokat, nem elfelejtve – hiszen jó ideig a kettőt párhuzamosan kell alkalmaznunk – a régieket. A termékeny izgalomra okot adó változás ennél mélyebb, és a Pp. által bevezetett új alapelvből, a bírói közrehatás elvéből ered.

A bírói közrehatás elve nem egyszerűen alapelv, hanem olyan mozgatója a bírói működésnek, amely a perkoncentráció teljesülése érdekében a bíróságra folyamatos aktív közreműködési kötelezettséget telepít. A bíróság szerepköre kibővül, a per tartalmi szempontú irányítása lényeges feladattá válik. Minden egyes eljárási cselekmény azon a megfontoláson alapul, hogy a bíróság a jogvitát gondos előkészítés után, a felek kérelmeire teljes figyelemmel, lehetőség szerint érdemben és minél előbb döntse el. Ennek érdekében kérdésekkel, nyilatkozattételre való felhívással és tájékoztatással kell rászorítani a feleket a jogvita elbírálása szempontjából lényeges tények előadására és releváns jogi érvelésre.

Mindez elengedhetlenné teszi az anyagi és eljárásjogi szabályok magas színvonalú, magabiztos ismeretét és együttes alkalmazását. A jogalap törvényi tényállási elemeinek elemzését, a törvényi tényállási elemek tényállításokra való ráillesztését, és a kettőt összekötő jogi érvelés megértését, kontrollját. Ez nagyobb aktivitást, a bírótól ügymenedzselést kíván, mégpedig tisztességes eljárás mellett, azaz a jogérvényesítést mindkét fél számára azonos intenzitással előmozdítva, de prejudikálástól, illetve a bíró által helyesnek tartott jogalap sugalmazásától mentesen.

A bírói közrehatás elvéből fakad a legfőképpen a perfelvételi tárgyaláson érvényesülő anyagi pervezetés jogintézménye, amely nem azonos a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (az 1952-es Pp.) 3. § (3) bekezdésében szabályozott tájékoztatási kötelezettséggel. Annál egyszerre többet és kevesebbet is jelent: amikor a felek nyilatkozatai egyértelműek, teljesek és nem önellentmondóak, az anyagi pervezetés fel sem merül, amennyiben ugyanakkor a rendelkezésre álló nyilatkozatok és a peranyag összevetése alapján a felek rendelkezési jogának hatékony érvényesülése nem biztosított, a közrehatási kötelezettség azonnal esedékessé válik.

A bírói közrehatás elvének való megfelelés, a jogalkotó törvényben kifejezett szándékának megértése és helyes alkalmazása a civilisztikai ítélkezést az elkövetkező években óriási kihívás elé fogja állítani, mert

a) nincs ismert hazai gyakorlat, amire támaszkodni lehetne, és mire a felsőbbíróságok konkrét ügyek konkrét problémáit elemezve bármilyen segítséget tudnának nyújtani, az elsőfokú

bíróságoknak – "ahol az élet zajlik" – a bírói közrehatási kötelezettségből fakadó feladataiknak már mindennapi gyakorisággal eleget kell tenniük;

b) ráadásul az időszerűsége törekvő legjobb szándék mellett is még eltart egy ideig az 1952-es Pp. hatálya alá tartozó ügyek befejezése, a civilisztikai portfólió megtisztítása, ami a két perrendtartás párhuzamos alkalmazása folytán megnehezíti a jogalkalmazói munkát.

Ebben a nehéz, egyúttal izgalmas időszakban a szakszerűség, időszerűség és tisztesség folyamatosan biztosítandó célkitűzését úgy kell teljesíteni, hogy az szinkronban legyen a Pp. hatálya alá tartozó ügyek magas színvonalú intézésével, különösen annak az új bírói gondolkodásmódnak a helyes elsajátításával, amit a bírói közrehatás kötelezettsége megkíván.

A szakszerűség, időszerűség és tisztesség célkitűzésének teljesítésére irányuló kollégiumvezetői elképzelések mindegyikébe ezért szükséges beépíteni azokat a teendőket, amelyek megvalósítása nélkülözhetetlen ezen új bírói gondolkodásmód elsajátításához és gyakorlásához.

2.2.1. Szakszerűség (a támaszték első oszlopa)

2.2.1. A civilisztikai ítélkezés szakszerűségének javítására vonatkozó elképzeléseim:

2.2.1.1. A polgári ügyekben a hatályon kívül helyezési arány csökkentése

Az ítélkezés megalapozottságára leginkább abból lehet következtetéseket levonni, milyen elbírálást nyertek az elsőfokú határozatok elleni fellebbezések, ezen belül is különösen abból, milyen arányban kellett a másodfokú bíróságoknak az elsőfokú határozatokat hatályon kívül helyezniük. Az ugyanis a jogalkalmazás természetes velejárója, hogy bizonyos esetekben és bizonyos arányban a másodfokú bíróság az alkalmazandó jogot az elsőfokú bíróságtól eltérően értelmezi, vagy a bizonyítékok eltérő értékelése miatt az elsőfokú döntést megváltoztatja. A hatályon kívül helyezés oka viszont – az abszolút hatályon kívül helyezési okokat ide nem értve – vagy

a) az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak hatályon kívül helyezést szükségessé tevő megsértése (1952-es Pp. 252. § (2)), vagy

b) ki nem küszöbölhető megalapozatlanság – a tényállás feltáratlan maradt, vagy a megállapított tényállás iratellenes, okszerűtlen, logikai ellentmondásokban szenved, és ezáltal a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű vagy teljes megismétlése szükséges (1952-es Pp. 252. § (3)) – lehet.

Bármelyik is vezessen hatályon kívül helyezéshez, az a jogkeresők számára rendkívül hátrányos: számukra azt juttatja kifejezésre, jogvitájuk elintézését hiábavalóan bízták a bíróságra, mert az azt lezáró döntés nem született meg, sőt az további idejüket és pénzüket, lelki és szellemi erőforrásaikat fogja felemészteni.

A hatályon kívül helyezés kudarc a feleknek, az elsőfokú bírónak, és a másodfokú bíróságnak egyaránt. Amennyiben egy törvényszéken belül a hatályon kívül helyezések aránya egy adott évben az összes másodfokú határozathoz képest magas, az a civilisztikai ítélkezés szakszerűségének anomáliáját mutatja, és szükségessé teszi a kollégiumvezető fellépését: a hatályon kívül helyezések magas aránya okainak elemzését, kollégium elé tárását, és olyan intézkedési csomag összeállítását, amely alkalmas a szakszerűség fejlesztésére, a megalapozottság javítására.

Természetesen az is kérdéses lehet, egy törvényszék esetében mit indokolt már magas arálynak tekinteni? Mi az a hatályon kívül helyezési arány, ami ki kell, hogy váltsa a kollégiumvezető intézkedéseit – értve ezalatt akár az okok szakmai vizsgálatát, akár a legfontosabb okcsoportokkal kapcsolatos képzések megszervezését, akár személyi jellegű lépéseket.

A Kúria Polgári Kollégiuma perorvoslati bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatát vizsgáló joggyakorlat-elemző csoportjának 2013. december 2-án kelt összefoglaló véleménye az értékelés utolsó részében úgy foglalt állást, "a hatályon kívül helyezés alkalmazásának – a probléma súlyához és jelentőségéhez igazodó – értékeléséhez abból kell kiindulni, hogy ez a jogkövetkezmény az ítéletátlákon és törvényszékeken elbírált, polgári, ítélet elleni fellebbezési ügyeknek az évi 8-9%-át érinti." Ebből kiindulva azt gondolom, amennyiben egy törvényszéken belül egy adott évben a hatályon kívül helyezések aránya a 9%-ot meghaladja, azt mindenképpen magasnak kell minősíteni.

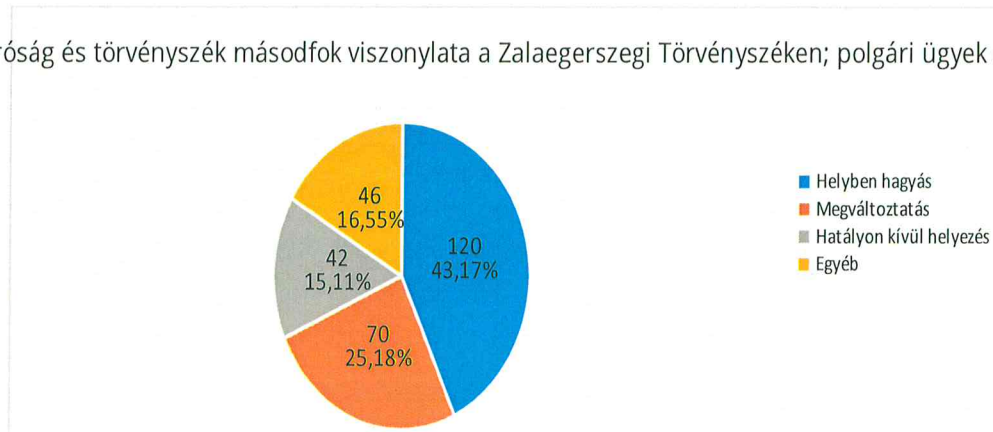
A Zalaegerszegi Törvényszéken a járásbíróságokról a törvényszék két másodfokú tanácsához érkezett fellebbezések eredményeképpen 2014-2017. között a hatályon kívül helyezések aránya a polgári ügyszakban az alábbi volt:

2014.	Polgári ügyek: 9,5%
2015.	Polgári ügyek: 17,67%
2016.	Polgári ügyek: 14,4%
2017.	Polgári ügyek: 15,1%

(Az adatok az éves törvényszéki elnöki beszámolókból származnak.)

A helyzetet a 2017. évi törvényszéki elnöki beszámolóban a 10. számú diagram is szemlélteti, ezzel kapcsolatban arra is felhívom a figyelmet, hogy a hatályon kívül helyezés és a megváltoztatás aránya együttesen a 40%-ot meghaladja.

Járásbíróság és törvényszék másodfok viszonylata a Zalaegerszegi Törvényszéken; polgári ügyek (2017. év)

Az adatok alapján kimondható, 2015 óta a polgári ítélezés szakszerűsége annak megalapozottságát érintő anomáliában szemben. A működési rendellenesség okainak feltárása és orvoslása érdekében véleményem szerint

- a kollégiumvezetőnek a tanácselnökökkel együttműködve 2016 első felében az okokat elemeznie kellett volna, és
- azokat, a megoldási javaslatokkal együtt 2016 második felében a kollégium elé kellett volna tárnia, továbbá
- a megoldási javaslatoknak alkalmasaknak kellett volna lenniük arra, hogy az azóta eltelt idő alatt a hatályon kívül helyezési arány mérséklődjön.

Nem véletlenül emeltem ki a tanácselnökökkel való együttműködést, azaz **a tanácselnökök szerepét** a hatályon kívül helyezések okainak feltárásában, a helyzet elemzésében, és a megoldási javaslatok megtételében. Habár a Bszi. 126. §-a tanácselnökök feladatairól egyetlen rövid mondatban rendelkezik (a tanácselnök vezeti a tanácsot, és szervezi annak munkáját), az Utasítás 30. § (5) bekezdése egyértelművé teszi, hogy a tanácselnök felkérésre közreműködik a bírói munka igazgatási ellenőrzésében, a célvizsgálatokban, a bírák és igazságügyi alkalmazottak oktatásában, valamint a szakmai anyagok összeállításában. A 30. § (2) szerint pedig a tanácselnök a kollégiumon belüli eltérő ítélezési gyakorlatra felhívja a kollégiumvezető figyelmét, amit az SZMSZ IV. fejezet 1.12. b) pontja ugyancsak kimond.

A tanácselnökök szerepe a törvényszéki ítélezés szakszerűségének, ezen belül megalapozottságának figyelemmel kísérésében és javításában – különösen egy olyan törvényszéken, ahol a polgári ügyekben előterjesztett fellebbezéseket csak két másodfokú tanács bírálja el – rendkívül jelentős, hiszen

- az elsőfokú ítélezés minőségéről első kézből szereznek tapasztalatot,
- nagyon jól tudják, kik azok a bírák, akik szakmai munkájukhoz a hatályon kívül helyezések kiemelkedően magas aránya miatt segítséget igényelnek,
- milyen tipikus, hatályon kívül helyezésre okot adó lényeges szabálysértések, vagy ki nem küszöbölhető megalapozatlanságot eredményező indokok fordulnak elő nagy számban, és
- milyen anyagi, illetve eljárásjogi kérdések megvitatása érdemel kollégiumi figyelmet a

hatályon kívül helyezések arányának visszaszorítása érdekében, és végül – de nem utolsósorban –

e) a tanácselnökök készítik el a tanács által elbírált valamennyi érdemi határozattal érintett ügyről a bíróságok igazgatásáról rendelkező szabályzatról szóló 6/2015. (XI. 30.) OBH utasítás (a továbbiakban: Igazgatási Szabályzat) 173. § (1) bekezdése szerinti feljegyzést, amely az Igazgatási Szabályzat 173. § (2) bekezdése alapján alkalmas kell, hogy legyen az elsőfokú bírák orientálására, illetve a (2) bekezdés f) pontja alapján arra is, hogy az elsőfokú bíró pozitív visszajelzést kapjon munkájáról, amennyiben akár pervezetése, akár határozatszerkesztése az átlagot meghaladó minőségű, azaz követendő példaként szolgálhat.

Az első szakmai célkitűzésem ezért az, hogy

a polgári ügyekben a hatályon kívül helyezések aránya 2019. december 31-ig 8%-ra csökkenjen, majd ezt az arányt ezután se lépje túl.

Ennek a célkitűzésnek a megvalósításához

1. a tanácselnökök bevonásával át fogom tekinteni azokat az ügycsoportokat, és azokat az eljárásjogi területeket, amelyek a leginkább érintettek a hatályon kívül helyezésekben.
2. Ezt követően ugyancsak a tanácselnökök közreműködésével megtervezem és végrehajtom azt a képzést, illetve segítségnyújtást, amely a hatályon kívül helyezési arány csökkentésének megalapozott és hosszú távú alapja lehet.
3. A kollégium mint szakmai műhely háttérét igénybe véve összehasonlítom a magas hatályon kívül helyezési arányú ügycsoportokban a problémás eljárási szabályokat a Pp. új szabályozásával, annak megelőzése végett, hogy a már előforduló hibák és vitás kérdések a Pp. hatálya alatti ügyekben ne ismétlődhessenek meg, ne térhessenek vissza más köntösben.

2.2.1.2. A bírák és bírósági titkárok írásbeli és szóbeli kifejezőképességének fejlesztése

Határozott véleményem, hogy minden bíró (és minden bírósági titkár) vezető. Nem csak 2018 januárjától van ez így, amikor a Pp. hatálya alatt az ügymenedzselést végző bíró nagyobb aktivitást, közrehatást gyakorol a perben, hanem mindig is így volt. A tárgyalás előkészítése, a tárgyalásvezetés, a rendfenntartás, a bizonyítás lefolytatása, majd a döntés és annak indokolása mind-mind vezetői kompetenciákat kíván:

- a) munka- és élettapasztalatot;
- b) empátiát és következetességet;
- c) nyitottságot, karizmát és határozottságot;
- d) írásbeli és szóbeli kommunikációs képességet;

- e) stratégiai szemléletet, pozitív beállítottságot és rugalmasságot;
- f) hatékony problémamegoldó képességet;
- g) egy életen át tartó tanulási igényt;
- h) motivációt és kitartást.

Ezek közül az ítélezés szakszerűségének fejlesztése körében az írásbeli és szóbeli kifejezőkészség fejlesztését külön kollégiumvezetői feladatként határozom meg.

Az írásbeli kifejezőkészség fejlesztését két okból:

a) „I have only made this letter longer because I have not had the time to make it shorter” – ez a Pascal idézet olvasható a Bíróság és Kommunikáció nemzetközi konferencia honlapján. Úgy gondolom, mindnyájunkra ráfér, hogy írásmódunkat folyamatos kontrollnak vessük alá, vajon az valóban a lehetséges legnagyobb mértékben lényegre törő és közérthető-e mindamellet, hogy az indokolással szembeni formai és tartalmi követelményeknek eleget tesz.

b) Nem elvitatva természetesen, hogy "a stílus maga az ember", a bírósági határozatok formai, szerkezeti, és részben tartalmi szempontú egységessége – különösen egy törvényszék területén belül – a jogkeresők indokolt elvárása.

Az írásbeli mellett a szóbeli kifejezőkészség: a jogi szak-, és köznyelvi gazdagság, illetve beszédtechnika fejlesztése is véleményem szerint ugyanilyen lényeges. Mikor, mit és hogyan mondjunk és ne mondjunk a tárgyalóteremben és a tárgyalótermen kívül, kivel milyen módon tudjuk megértetni magunkat – mindez nagyon fontos a mediáció, a perbeli egyezségkötésre törekvés, a jogvitamegoldás, a kollegiális kapcsolatok, és a bírói társadalmi szerepnek való mindennapos megfelelés során egyaránt –, és nem csak tanulható, de formában tartása hasznos még azoknak is, akik esetleg a retorika, a szóbeli meggyőzés nagymestereinek tartják magukat.

A második szakmai célkitűzésem ezért az, hogy
--

a) 2019. december 31-ig a kollégiumon belüli munkacsoport létrehozása és működtetése segítségével felmérem a törvényszéken belüli szakmai írásbeli kifejezőkészség helyzetét, továbbá meghatározom fejlesztésének lehetséges módjait és irányait, ezt követően pedig 2021. december 31-ig a közérthetőség és egységesség javításának előmozdítása érdekében a szükséges intézkedéseket megteszem, képzéseket megszervezem és elindítom.

b) 2019. december 31-ig a törvényszék oktatásfelelőssével közreműködve felmérem annak lehetőségét, milyen módon, és milyen irányban fejleszthető a mediátor és nem mediátor bírósági titkárok és bírák szóbeli kifejezőkészsége, az emberekkel való bánásmód és a pályaműben felsorolt további vezetői ismeretek képzési lehetőségeinek átgondolásával együtt, ezt követően pedig 2021. december 31-ig a szóbeli kifejezőkészség fejlesztése érdekében a szükséges intézkedéseket megteszem, a képzések megszervezésében és elindításában közreműködöm.

2.2.2. Időszerűség (a támaszték második oszlopa)

2.2.2. A civilisztikai ítélkezés **időszerűségének** javítására vonatkozó elképzeléseim:

2.2.2.1. Az elhúzódtott eljárások mielőbbi lezárása, az eljárások elhúzódtásának megakadályozása

Idézetek az éves törvényszéki elnöki beszámolókból:

„Konkrét célkitűzések:

- valamennyi járásbíróság, illetve a Közigazgatási- és Munkaügyi Bíróság peres ügyszakaiban 5 év fölött 2015. december 31-én folyamatban lévő ügy lehetőleg ne maradjon” (2014.)

„A konkrét célkitűzések közül nem teljesült viszont az az elvárás, hogy valamennyi járásbíróság, illetve a Közigazgatási- és Munkaügyi Bíróság peres ügyszakaiban 5 év fölött 2015. december 31-én folyamatban lévő ügy ne maradjon. A 2015. évet is úgy zártuk, hogy mindösszesen 2 db ügy maradt 5 éven túl folyamatban, polgári ügyszakban, egy a Keszthelyi Járásbírószágon, egy pedig a Zalaegerszegi Törvényszéken, első fokon. Mindkét ügy kapcsán megállapítható, hogy az elhúzódtás oka nem bírói mulasztás következménye.” (2015.)

„5 éven túli ügy mindösszesen két darab maradt folyamatban polgári ügyszakban, ami a 2015. évvel azonos módon 2016-ban is az ügyek 0,1%-át teszi ki (országos átlag 0,5%)”

„5 év feletti folyamatban lévő ügy ne maradjon” (2016.)

- 5 év fölött 2017. december 31-én folyamatban lévő ügy lehetőleg ne maradjon	
---	--

(2017.)

Az idézetekből látható, hogy a Zalaegerszegi Törvényszék elnökének évek óta célkitűzése az, hogy a civilisztikai ügyszakban a Zalaegerszegi Törvényszék területén öt éven túli ügy ne legyen – ennek ellenére ezt a célkitűzést évek óta nem sikerül megvalósítani. Az időszerűség javítása érdekében ezért

harmadik célkitűzésem

annak elérése, hogy 2019. december 31-én a Zalaegerszegi Törvényszéken öt éven túl folyamatban lévő civilisztikai ügy ne legyen.

Az Országgyűlés Hivatala Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság Képviselői Információs Szolgálat által kiadott Infojegyzet 2018. február 14-én megjelent 2018/5. számában összefoglaló látott napvilágot az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából a bírósági peres eljárások elhúzódásával kapcsolatos problémákról, valamint azok hazai és nemzetközi vonatkozásairól. A jegyzet a képviselőket arról tájékoztatja, az EJEB már 1997-ben és 2014-ben is jelezte az elhúzódó eljárásokkal kapcsolatos problémákat, és felhívta a figyelmet arra, emiatt kerül kiemelkedően sok hasonló magyar ügy a strasbourgi bíróság elé.

Véleményem szerint kevés, hogy *"az OBH a rendelkezésre álló igazgatási eszközökkel elősegíti az eljárások mielőbbi befejezését, a bírósági eljárást érintő EJEB ítéletekben megjelenő esetjognak a bíróság részére történő visszacsatolását és a tapasztalatok hasznosítását"* (idézet az Országos Bírósági Hivatal elnökének 2016. évi beszámolójából), a civilisztikai eljárások öt éven túli elhúzódásának megakadályozásáért saját munkája során minden egyes bírónak a maga részéről minden tőle telhetőt meg kell tennie. Egy civilisztikai eljárás öt éven túli elhúzódása egyszerűen nem egyeztethető össze azzal az elvárás, amit egy felelős bírónak saját működésével szemben támasztania kell.

Mindezek alapján annak érdekében, hogy 2019. december 31-én a Zalaegerszegi Törvényszéken öt éven túli civilisztikai ügy ne legyen, a négy éven túli ügyeket személyesen fogom megvizsgálni, és a négy éven túli ügyeket tárgyaló bírákkal konzultálni fogok annak érdekében, milyen segítségre van szükségük az ügy befejezéséhez. Minden öt éven túli ügynek természetesen megvan a saját története, az elhúzódásnak a maga sajátos indokai, így minden öt éven túli ügy befejezése egyéni "gyógymódot" igényel.

Mindez összhangban áll azzal a

negyedik célkitűzésemmel,

miszerint 2021. december 31-ig a civilisztikai portfólión belül az 1952-es Pp. hatálya alá tartozó pereket a lehetséges legkisebb arányra szorítsuk, hiszen ez mindenki érdeke: természetesen nemcsak a jogkereső (ügy)feleké és jogi képviselőiké, hanem az ügyeket tárgyaló bíráké is, hiszen minél távolabb kerülünk a Pp. hatálybalépésének időpontjától, annál nehezebb lesz az 1952-es Pp. és a Pp. hatálya alá tartozó ügyek "párhuzamos" intézése, tárgyalása, a két eljárásrend együttes egzakt ismerete.

Figyelmet érdemel az is, hogy minél kevesebb lesz az 1952-es Pp. hatálya alá tartozó ügy, annál magasabb lesz azokon belül a két éven túli ügyek aránya. Ezekre külön energiát kell fordítani, külön elemezni kell mindegyiket, biztosítani, hogy elbírálásuk a lehető leghamarabb – természetesen tisztességes eljárás során és szakszerű megítélés mellett – befejezést nyerjen.

Sajnálatos módon a két éven túli ügyek arányának növekedése már most látszik, különösen a törvényszéki elsőfokú ügyszakban, ahol a két éven túli ügyek aránya mintegy egy év alatt a kétszeresére nőtt. A Pp. hatálya alatti, minden ügýtípusra kiterjedő kötelező jogi képviselet, illetve az, hogy a jogi képviselők okkal tartanak az új, szigorú perrendtartási szabályoknak való megfelelés nehézségeitől, a törvényszéki elsőfokú hatáskörbe tartozó ügyekben 2018 januárjától a keresetindítások igen nagymértékű csökkenését eredményezte.

Minthogy a törvényszéki elsőfokú hatáskörbe vagy a magas pertárgyértékű, vagy a speciális jogalapokon induló ügyek tartoznak,

– amelyek nagyon ritkán irányíthatók a bírósági közvetítés felé,

– ahol az egyezségkötési hajlandóság is alacsony, és

– amely ügyek számos bizonyítási nehézséggel is terheltek (mert nagyon sokszor adathiányosak, vagy éppen hosszas szakértői bizonyítást tesznek szükségessé),

a jelenlegi alacsony érkezésszám mellett az összes törvényszéki elsőfokú ügyön belül a két éven túli ügyek arányának további növekedése prognosztizálható.

Személyes tapasztalatom, hogy a két éven túli ügyek mielőbbi befejezésének előmozdítása mindig többletenergiát, koncentrátságot, az erőforrások minél hatékonyabb kihasználását kívánja meg. Jelenleg egy bírónak (természetesen nemcsak a törvényszéki elsőfokú ügyeket tárgyaló bírónak, hanem tapasztalataim szerint minden, átlagos vagy annál nagyobb ügyszámmal dolgozó bírónak) naponta két - két és fél órát kell kurrenciális ügyintézésrel töltenie, ebből következően ennyivel kevesebb ideje marad a két éven túli ügyekben való elmélyülésre. Ennyivel kevesebb ideje marad továbbá arra, hogy ítéleteit minél magasabb szakmai színvonalon indokolhassa, vagy éppen a tárgyalásokra precíz és előrelátó módon készülhessen fel – és tudnunk kell, hogy aki abból indul ki, a rutin pótolja a felkészültséget, az valójában szakmailag egyhelyben topog.

Hogyan lehet többletenergiát felszabadítani, miként lehet az erőforrásokat hatékonyabban kihasználni? Milyen eszköze lehet egy törvényszék vezetésének, ezen belül a civilisztikai kollégiumvezetőnek arra, hogy sikeresebbé tegye a törvényszék területén dolgozó bírákat és igazságügyi alkalmazottakat egyaránt?

2.2.2.2. Közreműködés a team-munka projekt előkészítésében és beindításában

Ezekre a kérdésekre véleményem szerint a következő válasz adható: változtatni kell a bírósági szervezeten belül a szakképzett és a szakképzetlen munkaerő arányán. Azért az arányán, mert a bírósági szervezeten belül nem növelhető jelenleg sem a szakképzetlen, sem a szakképzett munkaerő létszáma, de erre szükség sincs. Arra azonban nagy szükség lenne, hogy a szervezeti hatékonyság fejlesztése érdekében a szakképzett és a szakképzetlen munkaerő arányán változtassunk, a szakképzett munkaerő, mégpedig a bírósági ügyintézők létszámának növelése érdekében, az írnokok létszámarányának csökkentése mellett.

Mindez azért lenne hasznos, mert

a) a bírósági ügyintézők ezáltal bevonhatóak lennének a bírósági titkári munkába, a bírósági titkárok legalább részbeni tehermentesítésének elősegítése érdekében, megteremtve egyúttal a lehetőségét annak, hogy

b) a bírósági titkárok munkaidejük legalább egy részében bírák mellett dolgozhassanak, így csökkentve a bírák adminisztrációs terheit, egyúttal elősegítve saját felkészülésüket a bírói hivatásra.

A bírósági ügyintézők ugyanis az általuk ellátható egyes feladatokról szóló 56/2008. (III. 26.) Korm. rendelet 12. §-ában foglalt lehetőségek maximális kihasználása mellett – illetve ezen túl is a bírósági titkárok iránymutatásával "kezükhöz alá dolgozva" –, véleményem szerint képesek lehetnek a bírósági titkárok oly mértékű tehermentesítésére, amellyel megteremthetik a lehetőségét a bírósági titkárok bírák melletti foglalkoztatásának.

Amennyiben egy pillantást vetünk a Zalaegerszegi Törvényszéken foglalkoztatott bírósági ügyintézők létszámára, az alábbi kép rajzolódik ki:

„A bírósági ügyintézők engedélyezett létszámában a 2017-es évben változás nem történt, az engedélyezett létszám 19 fő.

Bírósági ügyintézői létszám 2017. december hó 31-ei állapot szerint (fő)					
Bíróságok	Engedélyezett t	Tényleges		Dolgozó*	
		Polgári	Büntető	Polgári	Büntető
Zalaegerszegi Törvényszék	7	4	3	4	3
Zalaegerszegi Járásbíróság	5	3	2	3	2
Nagykanizsai Járásbíróság	4	2	2	2	2
Keszthelyi Járásbíróság	2	1	1	1	1
Lenti Járásbíróság	1	-	1	-	1
Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság	-	-	-	-	-
Összesen	19	10	9	10	9

53. számú táblázat” (részlet a 2017. évi elnöki beszámolóból)

Ez a létszám talán nem tűnik kevésnek, ha azonban azt nézzük meg, hány olyan bírósági ügyintéző van, aki titkár mellett dolgozik, a helyzet már jóval kevésbé rózsás. Leszámítva ugyanis a cégbíróságon dolgozó ügyintézőket, összesen egy olyan bírósági ügyintéző van az egész törvényszék területén – mégpedig a Zalaegerszegi Járásbíróságon –, aki két bírósági titkár mellett team-munkában dolgozik. Szerepét a 2017. évi elnöki beszámoló is kiemeli:

„A Zalaegerszegi Járásbíróság további 1 ügyintézője két bírósági titkár mellett team-munkában dolgozik, amelynek keretében részt vesz a végrehajtási és polgári nemperes ügyek intézésében. Önállóan eljárva határozat-tervezeteket készít és elvégzi a bírósági titkárok által részére kiosztott, kurrenciális jellegű feladatokat, valamint a pszichiátriai gyógykezelés elrendelésével és felülvizsgálatával kapcsolatos adminisztratív előkészítő tevékenységet. Emellett részt vesz – a fogalmazók segítségével – a panasznaplói ügyintézésében, ahol egyszerűbb megítélésű kérelmek, keresetek, feljelentések felvételét önállóan látja el.”

Az ötödik célkitűzésem az, hogy

a Zalaegerszegi Törvényszék elnökének az emberi erőforrások biztosítása, és elosztása tárgyában meghirdetett terve megvalósítását segítve hozzájáruljak ahhoz, hogy a titkárok mellett dolgozó bírósági ügyintézők létszáma a jelenlegi egy főről 2023. december 31-ig 10 főre nőjön, ezzel párhuzamosan pedig 10 bírósági titkár számára váljon lehetségessé bírák melletti munkavégzés.

Ez természetesen csak akkor lehetséges, ha tehetséges írnokok bírósági ügyintézővé képzése útján tudjuk a bírósági ügyintézők létszámát növelni. Az írnokok létszáma jelenleg az alábbi:

Írnoki létszám 2017. december hó 31-i állapot szerint (fő)							
Bíróságok	Engedélyezett	Tényleges			Dolgozó*		
		Polgári	Büntető	Egyéb	Polgári	Büntető	Egyéb
Zalaegerszegi Törvényszék	6	6	1	2	5	1	2
Zalaegerszegi Járásbíróság	12	8	7	0	8	7	0
Nagykanizsai Járásbíróság	12	10	6	0	8	6	0
Keszthelyi Járásbíróság	4	4	0	0	4	0	0
Lenti Járásbíróság	1	1	2	0	1	2	0
Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság	2	3	0	0	3	0	0
Összesen	37	33	16	2	29	16	2

58. számú táblázat

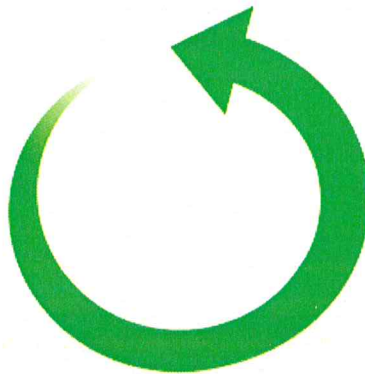
**Dolgozói létszám: jogviszonyban álló írnokok száma csökkentve a tartósan (30 napon túl) távollévők számával. (részlet a 2017. évi elnöki beszámolóból)*

A fenti elképzelés akkor valósítható meg, ha az írnokok létszáma csökkenthető (bírósági ügyintézővé képzésük révén) a jelenlegi 51 fős tényleges létszámot alapul véve legalább 20%-kal, azaz 10 fővel, 41 főre. A változtatás alapja a leírási tevékenység írnoki feladatkörből való lehetőség szerinti minél nagyobb mértékben történő felszabadítása, és emellett a munkaerő-kihasználtság hatékonyságának fejlesztése. Egyik lehetőség ehhez a beszédleíró programok

minél szélesebb körű alkalmazása, ezt kollégiumvezetőként is szeretném minél inkább segíteni. A témáról viszont bővebben a kollégiumvezetői pályázat keretében nem kívánok írni – tekintettel személyes érintettségemre –, mindössze arra mutatnék rá, a Zalaegerszegi Törvényszék saját felmérése szerint az írnokok napi munkaidejének mintegy 35-40% a puszta leírás, amelynek felszabadítása önmagában szervezetfejlesztési célok forrása lehet.

2.2.3. A tisztességes eljárás követelményének minél magasabb fokban való megfelelést célzó elképzeléseim (a támaszték harmadik oszlopa)

Az etikai kódex Gondosság címet viselő 4. cikkének (1) bekezdése szerint a bíró a részére kiosztott ügy célirányos és ésszerű határidőn belüli lezárására törekszik, a munkáját felkészülten, szorgalmasan, kellő szakmai alázattal végzi.

Az idézettel azt szeretném érzékeltetni, pályaművem a tisztességes eljárás követelményének minél magasabb fokban való megfelelést célzó elképzeléseim ismertetésével **"ér körbe"**, hiszen a bírónak az önmagával szembeni belső elvárásából fakadó, a jogrendszer összetartó szilárd támaszték szerepe éppen a bírói tisztesség külvilág felé megmutatkozó képében nyilvánul meg. Másrészt a triangulum hasonlat szerint is, és az etikai kódexben megjelenő gondossági követelmény szerint is a bírói tisztesség – a szilárd támaszték harmadik oszlopa – "együtt rezonál" a szakszerűség és az időszűrés követelményével. Mindez közelebbről azt jelenti, a bírói tisztesség ápolására irányuló elképzelések megvalósításával nem csak az eljárás tisztességes voltát lehet elősegíteni, hanem a szakmai minőség és az ésszerű időn belüli elbírálás célkitűzését is.

A bírói tisztesség legalapvetőbb megközelítésben a tisztességes eljárás minden körülmények közti garantálását jelenti. Beletartozik

- a) a pártatlanság, és
- b) az eljárás ellenérdekű szereplői közti fegyveregyenlőség biztosítása is;
- c) az egészséges kíváncsiság, ugyanakkor a "nem akarok többet megtudni, mint amit rám szeretnének bízni" szemlélete;
- d) a bírói méltóság megóvása anélkül, hogy azt bárki a sértődöttség megnyilvánulásának tarthatná, és beletartozik

e) a felek közti jogvita feloldására, az egyezségkötésre törekvés úgy, hogy az ne tűnjön sem "kényszeregyezés" felekre erőltetésének, sem prejudikálásnak.

A bíróságok központi honlapján, 2018. február 19-i hírként olvasható, hogy a bírósági titkárok felkészítő tréningeken vehetnek részt, amely öt napos tréning, és többek között önismereti foglalkozást is magában foglal. A hír szerint a foglalkozáson a bírósági titkárok megtanulhatják, hogyan reagáljanak konfliktusokban, váratlan helyzetekben, szakértő trénerek segítségével.

A bírói hivatásra felkészítő képzést rendkívül hasznosnak tartom, és kollégiumvezetőként szeretném azt a fenti kompetenciáknak való megfelelés érdekében regionális szinten folytatni, nem csak bírósági titkárok, hanem bírák részére is, három területen:

- a) bírósági titkári és bírói önismeret fejlesztés;
- b) mediációs és peres egyezségkötési technikák;
- c) jogász látókör fejlesztés (modern jogbölcseleti, jogszociológiai irányzatok).

Mindez annak előre bocsátásával célom, hogy az utóbbi években egyre inkább be kellett látnom: a jelenkor bírójának legnagyobb kincse az **idő**, és a nekünk megadatott idővel a mindennapokban sajnos nem lehet fényűző módon gazdálkodni. Abban az esetben azonban, ha

- a) a team-munka projekt sikerével el tudjuk érni, hogy a döntés előkészítésére, magára a döntésre és annak indoklására lehessen koncentrálni;
- b) a bírák közti munkateher arányos elosztásával és állandó figyelemmel kíséréssel a még egy kis törvényszéken belül is meglévő, akár nagyobb különbségeket, egyenlőtlenségeket meg tudjuk szüntetni;
- c) a munkavégzés koncentráltságának, különösen a tömör és világos írásbeli indoklásra törekvés fejlesztésével energiát tudunk megtakarítani;
- d) ki tudjuk használni – munkába tudjuk állítani, és tudjuk alkalmazni is – azokat a modern technikákat, technológiai vívmányokat, amelyek szintén (hosszú távon feltétlenül!) munkánkat gyorsabban elvégezhetővé tehetik, végül
- e) minél előbb sikerül az 1952-es Pp. hatálya alá tartozó ügyeket – a megalapozottság követelményének megtartása mellett – a lehetséges legnagyobb arányban befejezni,

akkor nem kétséges, a képzés nem fog teherként ránk nehezedni.

A hatodik célkitűzésem

mindezek alapján az, hogy 2020-tól kezdődően évente legalább két olyan – legalább kétnapos – törvényszéki vagy regionális képzés megszervezésében közreműködjek, amelyek

kifejezetten e három területre fókuszálnak:

- a) önismeret fejlesztés,
- b) mediációs és egyezségkötési technikák,
- c) modern jogbölcseleti, jogszociológiai irányzatok.

Nem mellékesen szeretném megjegyezni, az ilyen (akár törvényszéken belüli, akár regionális) képzések a kollegiális kapcsolatok fejlesztésére is alkalmasak, mert amint arról már említést tettem, sajnos azok egyre halványabbak.

2.2.4. További kollégiumvezetői feladatok

Idézet a törvényszéki éves elnöki beszámolóból, a civilisztikai kollégiumvezető 2017-ben elvégzett munkájáról:

„A kollégiumvezető az igazgatási szabályzat rendelkezéseinek megfelelően havonta szűrőpróbaszerűen ellenőrizte a törvényszéki bíráknál, illetve tanácsoknál a havi tárgyalási napok számát és a tárgyalási napok kihasznált voltát. Figyelemmel kísérte a kollégiumvezető a havi ügyforgalmi tájékoztatókat, illetve a BIIR rendszer egyéni bírói statisztikai adatait. Félévente vizsgálta az érkezett ügyek sorrendben való feldolgozását, illetve az első bírói intézkedés határidejének és tárgyalás kitűzésének időszerűségét, valamint az új tárgyalási határnap kitűzésének a tárgyalás halasztással egyidejű megtörténtét. A kurrenciális ügyintézés időszerűségének ellenőrzését a rendszeresen kimutatott "elintézetlen" statisztikai ügylistából, illetve időszakonként a BIIR-ből tájékozódva végezte a kollégiumvezető (esetileg a járásbírói lajstromadatok tekintetében is).

A BIIR program statisztikai menüpontjának „leíratlan” alpontja alapján vizsgálta a kollégiumvezető a határozatok írásba foglalásának időszerűségét. A havi kimutatások alapján intézkedett az elintézetlen, illetve leíratlan ügyek elintézése, illetve az írásba foglalás érdekében. /Általában szóbeli utasításokkal helyreállítható volt az elvárt állapot./ A soron kívüli és az elhúzódó ügyeket a lajstromadatok alapján figyelemmel kísérte. Jelentést készített félévente az OBH szabályzatának megfelelően a 2014 után indult két éven túli ügyek számáról. Figyelmeztetést adott ki minden bírónak a 2 éven túli ügyek számbavétele, a pertartam ellenőrzése, a meghatározott ügyekre előírt adatlap kiállítása végett.

A kollégiumvezető az általa intézett panaszügyekben, illetőleg elnöki felhívásra az általánosítható tapasztalatokat közölte az ügyszak bíráival. A nemperes ügyekben – ideértve a civil nyilvántartási ügyeket – szintén vizsgálta a kollégiumvezető a határidők betartását, a kurrenciális ügyintézés, valamint az érdemi elintézés és a fellebbezések felterjesztésének időszerűségét. Az általánosító hibákat azok kiküszöbölése érdekében a bírák tudomására hozta.

A tárgyalási napok és a tárgyaláson kívüli, avagy nemperes ügyek elbírálása során esetenként vizsgálta a kollégiumvezető a tárgyalási napok kihasználtságát.

Szankcionálandó mulasztások e körben sem voltak. Továbbra is figyelmet fordítottunk arra, hogy a másodfokú tanácsok a peres ügyekben hozott, az ügy folytatására kiható elsőfokú végzések elleni fellebbezések elbírálását ésszerű időn belülre tűzzék ki.

A kollégiumvezető ügyterületén ellátta a Bszi., az igazgatási szabályzat, és a törvényszéki SzMSz által rá rótt feladatokat, így – a teljesség igénye nélkül – az alábbiakat:

- *előkészítette a kollégium szakmai és igazgatási üléseit, továbbá a szakmai megbeszéléseket, egyéb civilisztikai tanácskozásokat, valamint irányította azok lebonyolítását;*
- *végezte az ügyeknek az ügyelosztási rend szerint való kiosztását az ügyviteli szabályok érvényesülése érdekében;*
- *szakmai előterjesztéseket, segédanyagokat készített;*
- *részt vett az Észak-dunántúli Közigazgatási és Munkaügyi Regionális Kollégium, valamint a Pécsi Ítéltábla polgári kollégiuma munkájában, mint e kollégiumok tagja;*
- *részt vett a civilisztikai kollégiumvezetők félévenkénti országos tanácskozásán, valamint a kollégiumvezetők országos kerekasztal beszélgetésén;*
- *részt vett törvényszéki társkollégium ülésén;*
- *központi képzéseken, konferenciákon vett részt;*
- *3 tárgykörben fogalmazói tanulókört vezetett és beszámoltatást végzett;*
- *rész vett az operatív vezetői értekezleteken, a bírósági vezetők elnöki értekezletein, továbbá az eseti elnöki és vezetői megbeszéléseken;*
- *összeállította a törvényszék civilisztikai ügyszaka éves ügyelosztási rendjének tervezetét, illetőleg év közben javaslatot tett módosítására; javaslatot tett a regionális kollégium munkatervére;*
- *az OBH által megküldött jogszabálytervezetek körében észrevételeket tett, illetőleg összefoglalta a bírák észrevételeit, javaslatait;*
- *a hivatal megkeresésére adatokat szolgáltatott, illetőleg elvégezte a kívánt vizsgálatokat;*
- *szükség szerint helyettesítette a törvényszék elnökét az SzMSz rendelkezéseinek megfelelően, illetve részt vett az elnöki panaszügyek elintézésében;*
- *javaslatokat tett a központi és regionális képzések résztvevőire;*
- *indítványt tett a Kúriának a jövő évi joggyakorlat elemzési tárgykörökre;*
- *az új Pp. kapcsán rész vett a képzők képzésén, illetőleg előadásokat tartott a helyi képzéseken az ítéltábla illetékességi körébe tartozó törvényszékeken;*
- *személyi javaslatot tett a törvényszék vezetésének (kirendelések, munkaszervezés, stb.);*
- *szervezte a fogalmazók törvényszéki joggyakorlatát;*
- *felhívta a bírák figyelmét a Kúria jogegységi határozataira, elvi határozataira és a közzétett elvi döntésekre;*
- *az OBH átiratai alapján figyelemfelhívásokat és tájékoztatókat adott ki a bírának;*
- *közreműködött bírák értékelésében; részt vett az alkalmazottak értékelésében, illetve a törvényszéki kompetencia felmérésben és minősítésben;*

- *a Kúria joggyakorlat elemzéseire kapcsolódóan törvényszéki adatokat szolgáltatott (birtokvédelem, rokonsági ügyek, társasházi perek);*
- *összegyűjtötte és továbbította a szakmai állásfoglalást igénylő kérdéseket peres és nemperes ügyekben, illetőleg az új Pp. oktatás során felmerült értelmezési problémák körében;*
- *a törvénykezési szünet ügyeleti rendszerét és az éves szabadságolás rendjét megszervezte;*
- *előadóként részt vett a helyi (regionális) képzéseken;*
- *saját törvényszéki, valamint az OBH által elrendelt célvizsgálatokat végzett szakmai és igazgatási tárgykörökben.”*

A tisztségéről leköszönt dr. Beznicza Árpád civilisztikai kollégiumvezető úr által 2017-ben elvégzett feladatokat azért bátorítottam felsorolni, mert azokat – a pályaműben foglalt tervekkel összeegyeztetve – a kollégiumvezető-helyettes közreműködésével magam is el fogom végezni. Az ítélkezési tevékenységet folytatva továbbá a folyamatban lévő elsőfokú ügyeimből az egy éven túliakat feltétlenül magam kívánom befejezni. Szeretnék emellett **néhány további kérdéssel** kiemelten foglalkozni. Ezek:

a) a civilisztikai fórumfelület megtöltése még több étellel – meggyőződésem szerint a fórumfelület rendkívül alkalmas az információcserére, de még mindig nem eléggé kihasznált. Nagyon fontos, hogy azon jelen legyenek nem csak a kérdéseket feltevő, a problémáikat megosztó bírósági titkárok és kevesebb gyakorlattal rendelkező bírák, hanem azok a nagy gyakorlatú, kiváló bírótársaink is, akik a többieknek példával és útmutatással szolgálhatnak;

b) a Civilisztikai Kollégium hatályos Működési szabályzata szerint a kollégiumon belül polgári, gazdasági, közigazgatási és munkaügyi szakág működik. Véleményem szerint szükséges átgondolni együtt a szakágak fenntartásának indokoltságát. Ennek oka leginkább az, hogy az elkövetkező néhány év kihívásai inkább eljárásjogi jellegűek, így nem annyira szakágak szerinti munkát, sokkal inkább együttes kollégiumi, illetve az adott feladatra koncentrált (kollégiumi) munkacsoporti tevékenységet tesznek szükségessé. A magam részéről a szakági rendszer fenntartását nem tartom feltétlenül indokoltnak, nagyobb jövőt látok a célorientált munkacsoportokban zajló műhelymunkában;

c) kiemelten fontosnak tartom, hogy a kollégium évente tartson négy szakmai ülést. Az elkövetkező években négy tartalmas szakmai kollégiumi ülés évenkénti megtartása megítélésem szerint a Pp.-vel beköszöntött új eljárásrend miatt elengedhetetlen. A kollégium a szakmai műhely jellegét csak így tudja betölteni, ezzel párhuzamosan fontos lenne annak átgondolása is, miként lehetne az igazgatási kérdésekről (vagy legalább azok egy részéről, pl. az ügyelosztási rend változásairól) való döntéshozatal rendjét – akár az ilyen ügyekben az elektronikus úton való szavazás formális ülés nélküli módszerének kialakításával, a törvényszéki SZMSZ módosítása segítségével – egyszerűbbé tenni;

d) úgy vélem, a kollégiumi tagság leginkább nem rang vagy érdem, hanem lehetőség minden határozatlan időre kinevezett civilisztikai bíróról számára arra, hogy a törvényszék területén működő legfontosabb szakmai műhely munkájában érdemi részt vállalhasson, szavazatával a döntéshozatalban részt vehessen, ötleteivel és energiájával elmozdíthassa a jogfejlesztést és a jogegységet.

Vannak olyan, a törvényszék területén dolgozó, nagy gyakorlattal rendelkező és több jogterületen képzett bírótársaink, akik a kollégiumi taglétszám korlátjából eredően nem tagjai a civilisztikai kollégiumnak. Mivel ez a helyzet mindnyájunk számára méltatlan, szükségesnek tartom a kollégium létszámának kibővítését. Meggyőződésem szerint egy olyan, nem túl nagy létszámú törvényszéken, mint amilyen a Zalaegerszegi Törvényszék, indokolható, hogy a civilisztikai kollégiumnak akár minden, határozatlan időre kinevezett bírótársunk tagja legyen. Ez lehetőséget teremtene arra is, hogy adott esetben a kollégiumon belüli szakmai munkacsoportokat könnyebb legyen megalakítani, a célvizsgálatokat gyorsabban és eredményesebben lehessen elvégezni.

2.4. Terveim összefoglalása:

A terv megnevezése	megvalósítás tervezett határideje:
1. a polgári ügyekben a hatályon kívül helyezések aránya 8%-ra csökkenjen, majd ezt az arányt ezután se lépje túl.	2019. december 31.
2. a) a kollégiumon belüli szakmai munkacsoport létrehozása és működtetése segítségével felmérem a törvényszéken belüli szakmai írásbeli kifejezőkészség helyzetét, továbbá meghatározom fejlesztésének lehetséges módjait és irányait, ezt követően pedig a közérthetőség és egységesség javításának előmozdítása érdekében a szükséges intézkedéseket megteszem, képzéseket megszervezem és elindítom; b) a törvényszék oktatásfelelőseivel közreműködve felmérem annak lehetőségét, milyen módon, és milyen irányban fejleszthető a mediátor és nem mediátor bírósági titkárok és bírák szóbeli kifejezőkészsége, az emberekkel való bánásmód és a pályaműben felsorolt további vezetői ismeretek képzési lehetőségeinek átgondolásával együtt, ezt követően pedig a szóbeli kifejezőkészség fejlesztése érdekében a szükséges intézkedéseket megteszem, a képzések megszervezésében és elindításában közreműködöm.	2019. december 31. és 2021. december 31.
3. a Zalaegerszegi Törvényszéken öt éven túli civilisztikai ügy folyamatban ne legyen.	2019. december 31.
4. a civilisztikai portfólión belül az 1952-es Pp. hatálya alá tartozó pereket a lehetséges legkisebb arányra szorítsuk.	2021. december 31.
5. a Zalaegerszegi Törvényszék elnökének az	2023. december 31.

emberi erőforrások biztosítása, és elosztása tárgyában meghirdetett terve megvalósítását segítve hozzájáruljak annak elősegítéséhez, hogy a titkárok mellett dolgozó bírósági ügyintézők létszáma a jelenlegi egy főről 10 főre nőjön, ezzel párhuzamosan pedig 10 bírósági titkár számára váljon lehetségessé bírák melletti munkavégzés.	
6. évente legalább két olyan – legalább kétnapos – törvényszéki vagy regionális képzés megszervezésében közreműködjek, amelyek kifejezetten e három területre fókuszálnak: a) önismeret fejlesztés, b) mediációs és egyezségkötési technikák, c) modern jogbölcseleti, jogszociológiai irányzatok.	2020-tól kezdődően

Abban a reményben, hogy a Zalaegerszegi Törvényszék Civilisztikai Kollégiumától és bírától a pályaműben szereplő tervek megvalósításához bizalmat kapok, tisztelettel kérem pályázatom kedvező elbírálását.

A pályázat beszédleíró programmal készült.

Zalaegerszeg, 2018. április 11.

dr. Adorján Csaba
pályázó